

bili težko mogli poslati bistroglavega dečka v mestne šole. A k sreči je imel Simon Jenko v Novem Mestu strijca Nikolaja Jenka, ki je bil duhovnik in učitelj. Ta je skrbel prav po očetovsko za Simonovo vzgojo in omiko. Dovršivši ljudsko šolo v Kranji na Gorenjskem, ide fantič Simon k strijcu v Novo Mesto, kjer dožene, pri strijci bivajoč, šest latinskih šol. Nezgoda pa je hotela, da mu je strijc oslepel, vsled česar je zapustil Novo Mesto ter odšel v Kamnik na Gorenjsko. Naš Simon pa je vsled strijčeve nesreče šel v Ljubljano, kjer je dovršil 7. in 8. latinsko šolo. — Izvršil je svoje učenje na latinskih šolah 1855. l. Leta 1857. pa je šel na Dunaj, kjer se je na tamošnji visoki šoli učil; postati je želel pravoznanec („dohtar pravd“). Mej tem časom, ko je živel na Dunaji, umré mu dobrotnik strijca Nikolaj in naš Simon, ki mu je hranil hvaležno srcé, žaloval je po njem, kakor žaluje dobri otrok za svojim očetom. Kdor hoče živeti in se izučiti na Dunaji, v tem velikem in dragem mestu, imeti mora dosti novcev. A ker pri Simonu Jenku tega nij bilo, moral si je služiti vsakdanjega kruha druge podučujoč; pri vsem tem bilo mu je prebiti mnogo britkega. Marsikaka tožna pesnica, katero nam je pesnik zložil v tem času, kaže, koliko je trpelo njegovo blago občutno srcé! Po mnogih prestalih britkosti dovrši pravoznanske šole in pride na Kranjsko v službo. Služil je najprej v Kranji na Gorenjskem pri nekem beležniku, od tod je šel v službo v Kamnik k nekemu odvetniku. Naposled se je vrnil zopet v Kranj, kjer je po daljšem bolehanji umrl 18. oktobra 1869. l., jedva v 34. letu svoje dobe!

Ljubi otroci! Simon Jenko, čegaver pesen „Molitev“ sem vam danes razlagal, pa ni zložil samo te pesni, ampak zložil jih je še mnogo več. Že kot dijak na latinskih šolah je zlagal prav mične pesnice in leta 1865. je na svitlo dal celo knjižico svojih pesnic z naslovom „Pesni, zložil Simon Jenko“. Tudi mi bodemo se učili spoznavati še kako njegovo pesen, ki je natisnjena v našem berilu; njega prištevamo najboljšim pesnikom slovenskim. Vam, ljubi moji, bodi Simon Jenko vzgled marljivega, hvaležnega človeka, ki je goreče ljubil svoj národ ter njemu posvetil svoje moči! Spominjajte se ga!

(Dalje prih.)

Učiteljska konferencija mestnega okraja Ljubljanskega.

Mestno učiteljstvo, t. j. učitelji obeh mestnih 5razrednih deških ljudskih šol, učiteljice mestne 5razredne dekliške ljudske šole, katehet nunskih šol, profesorji, učitelji in učiteljice na obeh c. k. učiteljiščih in vadnicah — vkup navzočih 34 udov, zborovalo je 29. pretečenega meseca v mestni dvorani. Konferenciji predsedoval je profesor Leopold vitez Gariboldi; namestnik mu je bil ravnatelj c. k. učiteljišč in c. k. okrajni šolski nadzornik g. Blaž Hrovath. Zapisnikarjem izvoljena sta bila učitelja g. Jakob Furlan in g. Josip Travnar.

G. predsednik pozdravi navzoče ude, naznanja opravilne dopise in važniše ukaze o šolskih stvaréh v pretečenem letu, ter se izrazi, da je bil s poukom, z uspehi, s hojo v šolo in z disciplino i. t. d. prav zadovoljen, kar je gotovo na čast mestnemu učiteljstvu.

Potem pride na vrsto glavna točka dnevnega reda: „Katere prenaredbe učnega črteža za 5razredne ljudske šole naj bi se predlagale v prihodnji deželni učiteljski konferenciji?“ O tem prav umestnem vprašanji poročal je na podlogi izkušenj, postav in ukazov temeljito c. k. okrajni šolski nadzornik g. Andrej Žumer tako-le: „Naloga moja je, slavni skupščini staviti predloge o potrebnih prenaredbah učnega črteža za 5razredne šole, kar naj bi se potem nasvetovalo tudi v prihodnji de-

želni učiteljski konferenciji. Predloge, katere stavim danes, provzročuje nekaj devetletna izkušnja, odkar se namreč poučuje po omenjenem črtežu, nekaj pa mej tem časom izišle šolske postave in ukazi višjih šolskih oblasti. Da bi se pri tem ne ravnal samo po svojih lastnih izkušnjah in bi se mi ne očitalo, da sem enostranski, poizvedal sem tudi, kaj menijo o tem moji mestni tovariši in tovarišice, tako, da so v teh predlogih izražene želje in izkušnje več in e mestnega učiteljstva. Izmej postav in odlokov višjih šolskih oblasti, katere provzročujejo preuredbe, navajam kot važnejše: 1. šolsko postavo z 2. maja 1883. l.; 2. ministerski ukaz o izpeljavi te postave z 8. junija 1883. l.; 3. ministerski ukaz z 12. junija 1883. l. in 4. peticijo Ljubljanskega mesta o učnem in drugem deželnem jeziku v mestnih šolah.

Na podlogi navedenih postav, ukazov in izkušenj sestavil sem

razdelitev učnih ur.

Predmet	1. razred	2. razred	3. razred	4. razred		5. razred		Opomba	
	1. šol. let.	2. šol. let.	3. šol. let.	1. oddel.	2. oddel.	1. oddel.	2. oddel.		
				4. šol. let.	5. šol. let.	6. šol. let.	7. in 8. š. l.		
Veronauk	1 (1)	1 (1)	2 (2)	2 (2)		2 (2)			
Jezik. pouk	$\frac{11}{7}$ ($\frac{12+1}{7}$ al. 6 n.)	$\frac{10}{5}$ ($\frac{10+1}{5}$ al. 6 n.)	$\frac{11}{4}$ ($\frac{10}{4}$ al. 6 n.)	4 al. 5 n. ($\frac{9}{4}$ al. 5 n.)		3 al. 5 n. ($\frac{8}{3}$ al. 5 n.)			
Računstvo	$\frac{8}{2}$ ($\frac{6}{2}$)	4 (4)	4* (4*)	4* (4*)		4* (4*)		* za dekl. 3	
Prirodoznan.	— (—)	— (—)	1 (1)	2 (3, za dekl. 2)		2 prirod. (za dekl. 1) (4) 1 prirodoslovje			
Zemlj., zgod.	— (—)	— (—)	1 (1)	2 (3)		4 (4)			
Pisanje	$\frac{4}{2}$ -2(—)	2 (2)	2 (2)	2 (2)		1 (1)			
Risanje	— (—)	1 ($\frac{3}{2}$)	1 ($\frac{2}{2}$)	2 (2)		2 (3, za dekl. 2)			
Petje	$\frac{2}{2}$ ($\frac{2}{2}$)	$\frac{2}{2}$ ($\frac{2}{2}$)	$\frac{2}{2}$ ($\frac{2}{2}$)	$\frac{2}{2}$ ($\frac{2}{2}$)		$\frac{2}{2}$ ($\frac{2}{2}$)			
Telovadba	$\frac{2}{2}$ ($\frac{2}{2}$)	1= $\frac{2}{2}$ ($\frac{2}{2}$)	2 (2)	2 (2)		2 (2, za dekl. 1)		za d. neobl.	
Ročna dela	1 (—)	1 (—)	3 (3)	3 (3)		4 (4)			
Učnih ur na teden	za dečke	20(18+1)	20(20+1)	25(23+1)	26(25+3)	26(25+3)	27(27+2)	27(27+2)	Števila v () pomenijo razdelitev po zdanjem učnem črteži.
	za dekl.	20(18+1)	20(20+1)	25(25+1)	26(26+3)	26(26+3)	27(28+2)	27(28+2)	

Kakor kaže ta tabela, je številu učnih ur v prvih šolskih letih pomnoženo, in v poznejih nekoliko znižano. To preuredbo podpiram s sledečimi razlogi: 1) Iz zdravstvenega stališča mora vsakdo priznavati, da 7—14letni mladinski dobi, v kateri hitro rastoča mladina potrebuje največ gibanja in razvedrila na prostem zraku, nikakor ne pristoja, da bi bila na dan po 6 ur v šolski sobi. Po drugi učni uri je sicer postavno

dovoljeno, da se mladina nekoliko oddahne; a koliko more to koristiti zdravju, ako otroci vendar mej tem časom ostanejo v ravno istem uporabljnem zraku? — sobe prevetrovati in prepihovati pa se (po §. 22. ministerskega ukaza z 19. julija 1879. l. in po §. 23. učnega reda z 20. avgusta 1870. l.) tudi ne smejo, kadar so otroci v njej. Vseh učencev enega razreda iz sobe izpuščati mej tem časom tudi ni mogoče, posebno pri naših mestnih šolah ne, kjer ima skoro vsak razred čezpostavno število (80) otrok. — 2. Pri tolikem številu ur na srednji in višji stopnji traja pouk ali dopoldne po 4 in popoldne po 2 uri, ali dopoldne in popoldne po 3 ure, ali pa se morajo nekatere učne ure prenašati na četrtek. Kako malo se pri pouku doseže z dopoludansko četrto uro, se je že prepričal vsak, kdor je tako poučeval. Res, da se na zadnjo uro postavi kak lažji predmet, ali to je vselej temu na kvar; kajti, ako se kak predmet, recimo risanje ali pisanje vse leto poučuje četrto uro, kadar učenci že bolj prisiljeno pazijo, se učni smoter temu predmetu gotovo ne more popolnoma doseči. Tretjo popoludansko učno uro pa se navadno še manj doseže, in o zimskem času je tretjo uro popoldne že zarad premale svetlobe prav nemogoče poučevati. Da bi se pa nekatere ure prenašale na četrtek, je zoper okrožnico c. k. deželnega šolskega sveta z 8. oktobra 1870. l., kjer se šteje četrtek mej proste dneve. — 3. Ako se ozremo na srednje šole, vidimo, da imajo učenci tam v nižjih razredih manj šolskih ur na teden, kakor ljudske šole v višjih razredih. Tako je v I. gimnazijskem razredu 24, v II. 25, v III. 27 in sploh največ 28 ur na teden. Na realki, kjer imajo za risanje nekoliko več ur, imajo v I. razredu 26, v II. 27 ur i. t. d. V ljudski šoli pa imajo dečki v IV. razredu po 28, deklice po 29, v V. razredu dečki po 29, deklice pa po 30 učnih ur na teden. Oprekalo bi se mi morda, da imamo v ljudski šoli več učnih predmetov, pri katerih se duh prehudo ne napénja, kar ni tako v srednjih šolah. To je res, ali pomisliti moramo, da morajo učenci ljudske šole najmanj štiri razrede uspešno dokončati, da pridejo v srednje šole, da je torej duh tam že bolj utrjen in da so učenci tudi že telesno močnejši. Vrh tega pa naj se tudi pomisli, da je v srednjih šolah manj ubožnih učencev, kakor pa jih imamo v ljudski šoli, v katero mora hoditi vsak otrok, naj si bode že bogat ali ubožen. Koliko imamo v ljudski šoli ubožčkov, ki jim manjka hrane, obleke, ki nimajo zdravega in primerne stanovanja, in ki jim zaradi tega tudi peša duševno in telesno zdravje. Nadalje pri nas tudi ne moremo reči, da imamo v višjih razredih mnogo 13- in 14letnih učencev, kajti mnogo jih zaradi vnemarnosti ali zaradi nepraktične razdelitve učne tvarine zaostaja v nižjih razredih; drugi pridejo kmalu v IV. razred, in prestopijo z 10.—12. letom v srednje šole; zopet drugi dobé z 12. letom izpustnico, da se učé kakega rokodelstva i. t. d. Po takem nam v višjih razredih ostaja primeroma malo 13- in 14letnih učencev, tedaj krepkejših otrok. — 4. Kdor je izmej mestnega učiteljstva četrto uro dopoldne poučeval, vé, koliko prošenj je vsak dan, ko stariši ali otroci sami prosijo, da bi šli četrto uro domov, ker morajo kosilo nesti očetu ali materi, ki dela v kaki tovarni ali drugod. To se godí največ v II. mestni in v mestni dekliški šoli, kjer je največ otrok ubožnih starišev. Težko je, prosečemu in jokajočemu otroku opravičeno prošnjo odbijati in mu tako uničevati prirojeno ljubezen do roditeljev. Ako pa se enemu otroku usliši prošnja, mora se uslišati tudi drugemu, tretjemu i. t. d. Kako se more potem četrto uro v kakem predmetu uspešno poučevati in z večino učencev napredovati, vé vsakdo, ki je že v takih razmerah poučeval. — 5. Pri tako razširjenem pouku, kakoršen je pri nas v višjih razredih, imajo otroci razun v šoli tudi domá še kaj šolskega dela. Vprašam tedaj: kdaj se bode otrok, ki je že po 6 ur na dan v šoli sedel, pripravljaj za šolo in kdaj bode izdeloval naloge, ko mora morda zraven šolskega dela tudi še svoje mlajše bratce ali sestrice varovati, starišem pri delu kaj pomagati i. t. d. Kdaj tak otrok kaj

počiva? Ali niso te razmere tudi več ali manj krive, da naša šolska mladina ni tako čvrsta, kakor nekdam in da imamo toliko kratkovidnih otrok? — 6. Po nasvetovani razdelitvi učnih ur za različne razrede bi se tudi dosegla večja enakomernost v šolskem redu, in stariši bi ložeje nadzorovali otroke, da bi se iz šole gredé ne potepali po ulicah in drugod. Zdaj gredo, recimo otroci I. razreda včasih že ob 3 popoldne iz šole, otroci drugih razredov pa dopoldne včasih ob $\frac{1}{2}$ 11., včasih ob 11., $\frac{1}{2}$ 12. ali ob 12., popoldne pa ob 4., $\frac{1}{2}$ 5. ali ob 5. domov. V šolskem poslopju je torej vedno gibanje, in stariši se ne morejo navaditi šolskega reda, da bi hojo v šolo nadzorovali. Po nasvetovani razdelitvi učnih ur pa bi imeli učenci I. in II. razreda vsak dan po 4, v III., IV. in V. razredu po 5 ur na dan, torej zjutraj do 11., popoldne pa do 4. ure šolo, samo v IV. razredu bi preostajali $\frac{2}{2}$ uri za poučevanje v petji in v V. razredu razun teh $\frac{2}{2}$ ur samo jedna cela ura, da bi bil torej tû pouk samo enkrat v tednu do 12.

To so vzroki, ki me silijo, da predlagam, naj se število učnih ur na teden v višjih dveh razredih (4., 5., 6., 7. in 8. šolsko leto) zmanjša toliko, kakor kaže nasvetovana razdelitev učnih ur na teden.

Tabela kaže dalje, da se ima pouk v drugem deželnem jeziku — v nemščini — začénjati s tretjim šolskim letom, torej v III. razredu. Ne zdí se mi potrebno, da bi o tej preuredbi obširneje govoril; ta stvar je že dognana, ker se sliši, da je dotična peticija Ljubljanskega mestnega odbora že tudi na višjem mestu vzprejeta.

Dalje predlagam, naj se učni črtež izdá vkupno v obeh deželnih jezikih. To predlagam oziraje se tudi na to, ker bode zdaj učni jezik slovenski in so zaradi mnogih tehničnih izrazov, osobito pri telovadbi, potrebni izrazi v obeh jezikih.

Predlogi o preuredbi pri posameznih učnih predmetih so:

I. Jezikov pouk.

Po šolski noveli in po drugih ukazih, ki se tičejo te postave, se učni smoter pri jezikovem pouku ne predrugači. Splošni učni smoter ostane torej neizpremenjen. Ljudska šola pa se mora, akoravno ima svojo samostojno svrho, vendar nekoliko ozirati na krajevne razmere, to je, gledati mora na to, kakšen pouk naj bolj koristi in tekne otrokom, kadar šolo zapuščajo in stopijo v življenje. Razmere pri nas so take, da otroci razun računstva, najbolj potrebujejo praktičnega pouka v slovnici, v spisji in v realijah, kajti veliko število učencev gre v srednje šole in k rokodelstvu. Obrtnikom so posebno važne realije in spisje, za srednje šole pa slovnica obeh deželnih jezikov, ker pri zdanji osnovi naših srednjih šol se v slovenskih oddelkih gimnazije ravno toliko znanja zahteva iz nemške kakor iz slovenske slovnice, in največ tožeb iz srednjih šol se sliši, da učenci iz ljudske šole premalo razumejo slovnico, naj si bodi slovenska, ali nemška. Jezikove ure, katerih je v III. razredu nastavljena ena več, kakor dozdej, naj bi se v III. in IV. razredu uporabljemale osobito za slovnico, v V. pa za spisje. Tako bi ljudska šola ne izgubila svoje samostojne svrhe in bi še ne postala samo pripravjalnica za srednje šole, temuč bi se le bolj ozirala na krajevne razmere. Tudi zdaj se je gledalo na to, ker zdanji „Lehrgang“ pri pouku v nemškem jeziku pravi: „den Schülern den Eintritt in eine Mittelschule mit deutscher Unterrichtssprache zu ermöglichen“. Da se pa posebno gledé slovnice ni dovolj temeljito poučevalo, mislim, da je bilo pri tem krivo le to, ker so bili otroci še v maternem jeziku premalo utrjeni, ko so se začénjali poučevati v drugem, tujem jeziku, za katerega niso imeli dovolj podloge v svojem jeziku.

a) V I. razredu je bilo jezikovemu pouku odmenjenih v prvem polletju 12, v drugem pa 13 ur (zaradi pouka v nemščini), od katerih je slovenskemu jeziku bilo odločenih 7.

— Ker pa zdaj v I. razredu nemščina odpade in se bodo vse jezikove ure porabile za slovenščino (z nazornim naukom), bode se učni smoter prav dobro dosegel v 11 urah, navzlic temu, da se bode nazorni nauk tudi poučeval tako, kakor je treba.

Ako smo se do zdaj z nazornim naukom pečali tako, kakor bi se morali, smo gotovo zaostajali v pisanji in branji, ker smo že drugo poluleetje v prvem šolskem letu začénjali v nemščini poučevati. Učenci so se sicer učili brati in pisati, a ne tako misliti in govoriti. V tvarino za ta razred navedeno naj se samo umesti, in sicer za besedami: Lesen mit Beachtung der Silbentrennung und der Satzzeichen.

b) II. razred. Zdaj je bilo za ta predmet odmerjenih in sicer slovenskemu jeziku 5, nemškemu 6, vkup 11 učnih ur. Ker zdaj tù pouk v nemščini odpade, navsuetujem za slovenski jezik 10 ur. Učni smoter se bode v toliko urah lahko dosegel, in tudi ostaja tù še več časa za toliko važni nazorni nauk. Gledati moramo na to, da v nižjih razredih učenci preveč ne zaostajajo kot ponovljivci, in ravno po tem načinu bode mogoče, da bode za bližnji višji razred vsaj 90% učencev sposobnih, kar ni bilo mogoče do zdaj, ko jih skoro tretjina v I. in v II. razredu zaostaja. Ministerski ukaz z 8. junija 1883. l. pravi: „Pri razvrstenji učne tvarine na posamezne oddelke, skupine ali razrede je posebno gledati na to, da vsi zdravi otroci dosežejo učni smoter in so zmožni prestopiti na višjo poučno stopnjo“. Ravno to oménja tudi ministerski ukaz z 12. junija 1883. l. Ker je za ta pouk toliko časa odmerjenega, naj se v učni črtež mej tvarino izrečno še postavi, in sicer za besedami: Kenntnis des Haupt- und Eigenschaftswortes nach Geschlecht und Zahl, des persönlichen Fürwortes nach Person und Zahl, des Hilfszeitwortes . . .

c) III. razred. Tù je bilo do zdaj jezikovemu uku odmerjenih 10 učnih ur, in sicer slovenskemu jeziku 4, nemškemu pa 6. Ker se pa ima zdaj v tem razredu pouk v nemščini začénjati, postavil sem jezikovemu pouku 11 učnih ur, in sicer slovenskemu jeziku 4, nemškemu pa 7. V 7. učnih urah se bode tù dozdanji učni smoter iz I., II. in III. razreda lahko dosegel na podlogi pripravne učne knjige, za katero je v ta namen postavljena enqueta načrt že izdelala. Otroci bodo v slovenščini (v slovnici, pisanji in govorjenji) iz I. in II. razreda izurjeni toliko, da jim nemško pisanje in branje ne bode delalo več toliko preglavice. V dokaz naj navedem tù le faktum, da se kmetski otroci, ki nam dohajajo brez vsega znanja nemškega jezika (branja in pisanja) v II. ali celó v III. razred, nemščine tù bolj temeljito naučé, kakor mestni otroci, ki se je že učé od I. razreda, ker imajo v slovenskem jeziku dobro podlogo. Razun tega je tretje šolsko leto duh pri otrocih že bolj razvit in vzprejemljiv za težje nauke. Kakor je sestavljen načrt za novo nemško slovnico (za III. razred), sem popolnoma prepričan, da se bode učni smoter III. razreda, kakoršen je bil do zdaj, v 7 učnih urah na teden lahko dosegel, in se bodeta oba jezika gledé slovnice skoraj vzporedno obravnavala.

(Dalje prihodnjič.)

D o p i s i.

Iz Grada. O binškošnih praznikih je bil tù velik shod udov in čistilcev nemškega šolskega društva, glasovitega »Schulvereina«. Zbralo se je čez 1000 odposlancev iz raznih dežel. Pričakovali smo, da se bodejo tù razpravljale zgolj pedagogične stvari, a bilo je vse drugače. Nepolitično društvo védlo se je politično, in po dvorani je res razsajal »tragični kor novodobnih nemških komedij«, katerih so se udeleževali tudi odlični gospodje, od katerih bi človek tega ne bil pričakoval. Ljubljanska podružnica je bila, se vé da, tù tudi zastopana. Ti možjé trdijo in se poganjajo vztrajno za »svoj program«. Slovenci, učimo se od njih!